

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome I. Alvarez De Paz In omnes libros De Vita Spirituali Eiusque Perfectione

Álvarez de Paz, Jacobo

Antverpiæ, 1620

Quod perfectio consistat in Charitate Dei & proximi. caput. 22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49057](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49057)

CAPVT XXII.

*Quod perfectio consistat in charitate
Dei & proximi.*

Perfectio magna res est, quam vniuersi suspiciunt, cuius possessionem omnia tam caelestia quàm terrestria diligunt. Quis enim est, qui perfectionem non veneretur, in qua, & sui, & aliorum summam dignitatem perspicit, & satietatem quorumlibet desideriorum sitam esse cognoscit? Quæ res, siue suprema, siue infima perfectionis non teneatur amore? cuius absentia cuiusque naturam inquietam reddit, cuius presentia, omnia pacat, & vniuersa rerum desideria tranquillat? Huius nominis vim atque naturam, ex nomine perfecti, quod nobis apertius est & notius venandum est. perfectum autem sic Aristoteles definiuit: perfectum est, cui nihil deest. Cuius sententiæ Clemens Alexandrinus, Ambrosius & Thomas eisdem verbis subscripserunt. Primum illud perfectum vnum tantum est, scilicet Deus noster, cui soli competit, quod omnia bona habeat, & vniuersas perfectiones aut secundum naturam, aut secundum virtutem contineat. Quare seipsum promisit Mosi sub hac verborum serie:

Exod.
33.

serie: *Ego ostendam tibi omne bonum*, ad cuius rem non æqualitatē, sed similitudinem adspirare debemus, dicente filio eius: *Estate perfecti sicut pater vester celestis perfectus est*. Sicut sunt duæ vitæ spirituales: altera huius mortalitatis qua militamus, altera illius æternitatis qua in pace sumus: ita duæ sunt perfectiones vna, quàm post multas de hoste victorias adhuc bellum comitatur; alia quæ post omnem de hoste victoriam pacem & concordiam insequitur.

Sed duas istas perfectiones, non tam natura, aut magnitudo, quàm earum qualitas statusque discernit. Non quidem natura differunt, quoniam vtraque in vnione ad Deum sita est, atque in purissima charitate consistit. Charitas autem, tam illa qua Deum in hac vita diligimus, quàm illa, qua in patria ipsum amore complectimur, eiusdem naturæ sunt, vt Theologis Scholasticis placuit. Isti namque duo amores eandem rem diligunt, scilicet Deum rerum supernaturalium auctorem, beatitudinisque datorem, & propter eandem rationem, scilicet propter Deum ipsum, & nullius lucri, aut commoditatis obtentu: quare eandem naturam habere necesse est. Certè si gemmam quàm in scrinio esse quadam credulitate apprehendimus, auidissimè diligas, cum eam oculis cernis, & fidem humanam in visionem mutas, amorem

rem, quoad substantiam non mutas: Quare ergo charitatem quoad naturam mutabis, qua aut diuinam naturam fide cognitam diligis, aut facie ad faciem visam amore prosequeris? *Charitas nunquam excidit*, (ait Paulus) *sive Prophetia euacuabuntur &c.* 1. Cor. 13. Prophetia quidem cessabunt, vbi nihil futurum expectatur, quod respiciamus &c. Abscedet fides, veniente visione, fugiet spes intrante possessione, charitas verò numquam excidit, numquam fugiet, numquam abscedet, imò purius, tenerius, & efficacius, presentem Dominum patrem & sponsum diligit, quem antea obscure cognitum, & absentem amauerat.

Perfectio huius vitæ via est, perfectio verò vitæ, immortalis est ciuitas: illa nauigatio est, ista portus: illa semen, hæc fructus: illa pugna, ista victoria: illa labor, ista quies: illa periculum, ista corona. Perfectio huius vitæ quantumuis magna, semper ad vltiora progreditur, perfectio alterius vitæ, quamuis parua, æternæ mercedis possessione satiatur: illa Spiritus sancti ventis impulsa terram viuentium, in qua quiescat, inquit, hæc ad terram illam optatam appulsa, nec desiderijs, nec meritis vltra procedit. Et verò homines vniuersos posse cum Dei auxilio ad fastigium perfectionis adscendere, nullo negotio persuadet Christi Salua-

Saluatoris nostri ad perfectionem exhorta-
 tis auctoritas, Ille enim qui Apostolos suo
 instruens palam asseruit. *Quod vobis dico, om-*
nibus dico. Rursus alio loco ait. *Estate vos per-*
fecti, sicut & pater vester caelestis perfectus est. Quae
 sententiã omnes prorsus homines sibi dicentem
 & inculcatam accipiant. Non enim in voca-
 tione ad gratiam, ac sanctitatem, est diffin-
 ctio Iudæi, & Græci; nam idem Dominus
 omnium, diues in omnes qui inuocant illum.
 Si autem omnes (quod ad se attinet) ad ex-
 celsum virtutem vocat, ad sanctitatem allic-
 it, ad perfectionem inuitat; non denegabit alle-
 quendi gratiam, neque adscendendi facultate-
 tem. Quod namque inuitamentum esse
 verbo vocare, impulsibus & afflatibus ad
 portas prouocare, & volentibus ac venientibus
 ianuam occludere? minimè claudit Deus
 minimè claudit; sed ipsi homines vanis
 pretextibus excusantes, viam sibi perfectio-
 nis occludunt. Illi ad cænam magni regis in-
 uitati quidem, & rogati, emptione domina-
 tus, rerum temporalium sollicitudine & de-
 liciarum amore deliniti, cænam illam opta-
 ram, & inuitantis benevolentiam repudie-
 runt. Vnus dixit: villam emi, & necesse ha-
 beo exire, & videre illam &c. Et ita seculi-
 res ambitionis appetitu inebriati &c. se ipsos
 ab amore perfectionis abducunt, & sanctita-
 tis vias ambulare detrectant. Cùm tamen

Marc.

13.

*Math. 5**Rom. 10**Luce. 14.*

benignus Dominus eos per seipsum vocet, per Euangelij administratos ad perfectionem inuitet, ac non minus liberaliter potentissima auxilia ad eam consequendam subministrat. Petrus, secundum eum (inquit) qui 1. Pet. 2 vocauit vos sanctum, in omni conuersatione sancti sitis, quoniam scriptum est: *Sancti* Leuit. 11. *eritis, quoniam ego sanctus sum*: illis igitur possibile est perfectio, ad quam citra omne dubium nec vocarentur, nec mouerentur, nec si non ad eius adeptionem contenderent, corripentur, si ad eam ipsis aditus negaretur. Quamobrem sapienter Chrysostomus, Chryf. lib. 3. Virupe. monastio ca. ex hac communi praeceptorum & consiliorum promulgatione, deducit omnes, tam seculares quam religiosos, & quocumque nomine aut munere censeantur, ad vitam perfectam fuisse vocatos. Si eadem perfectio omnibus proposita est, omnibus imperata, liquet eam omnibus etiam esse possibilem: neque enim impossibile aliquid voluit imperare, qui iustus est (vt Hieronymus ait) nec damnaturus hominem fuit, pro eo quod vitare non potuit. Manifestè cognoscimus, omnes qui in Christo baptizati sunt, posse Christum induere, id est, perfectionem acquirere, apud quem non est iudaeus, neque Graecus, non est seruus, neque liber, non Gal. 3. est masculus neque foemina, sed omnes verum sunt in Christo Iesu. Nam sunt Christi

L mem-

Sap. 6.

membra, qui possunt aliquam sui capitis sanctitatem consequi, & ad participationem eius gloriae peruenire. Ad vos ergo, o reges (qui saeculi vilitates conculcastis, & vestris affectibus imperastis) sunt hi sermones mei, ut discatis sapientiam, & ab eo fine, quem cupistis, non excideris. Concupiscite perfectionis sermones, & diligite illos, & habebitis in moribus disciplinam. Clara est, & quam nunquam marcescit, sapientia (ipsa est sanctitas, atque perfectio) & facile videtur ab ijs qui diligunt eam, & inuenitur ab ijs qui quaerunt illam. Praeoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam, non laborabit; assidentem enim illam foribus suis inueniet. Quis ita pure eam esse inuentu difficilem, cuius decor & pulchritudo tanto splendore refulget: ut paruulorum & egenorum conspectum non fugiat, cuius in homines tam ardens est amor, ut seipsam non quaesitam inuitet, cuius tanta benignitas, & affabilitas, ut nullius quantumuis despecti consortium erubescat? Vide

Cassian.
coll. 10.
c. 11.

Cassianus his notandis verbis concludit: Constat neminem prorsus ob imperitiam literarum, a perfectione cordis excludi, nec rusticitatem obesse, ad capeendam animae puritatem, quae compendiosissime adiacet cunctis, si modo sanam & integram intentionem mentis iugi ad Deum versiculi huius medi-

meditatione seruauerint. Ecce sanctus hic pater instrumento tam facili, vno scilicet versu cum ingenti affectu sapius repetito, iudicat perfectionem obtineri posse; & tu tot prælijs cinctus, tot instrumentis adiutus (quia scientiæ desunt) ad eam appropinquare desperas? non te oportet, ô homo, vt perfectionem assequaris (verbis Bernardi vtor) maria transfretare, non penetrare nubes, non grandis, inquam, tibi ostenditur via, vsque ad temetipsum occurre Deo tuo: prope est enim verbum in ore tuo, & in corde tuo vsque ad cordis compunctionem, & oris confessionem. Breuis sanè via est, quæ duobus passibus, compunctione & humilitate conficitur. Sanctitas, atque perfecta virtus, non in cognoscendo & subtiliter disputando, sed in amando, & rectè operando posita est. Manifestum est, quia non his, quæ intellectum condecorant, sed in his quæ voluntatem emundant, & opus exornant, nostra est virtus, atque iustitia. Vera virtus in amore est, veros Dei famulos sola Charitas probat. Vera sapientia est perfectæ virtutis cognitio efficax, quæ bonorum operum actionem pariat, & vera intelligentia, sanctitatis notitia, quæ vsque ad eius amorem, & conatum assequendi procedat. Perfectio finis est spiritualis vite. Consilia verò non sunt finis, sed instru-

*Bern.
ser. 1. de
aduentu.*

menta virtutis quorū adiumento ad finē peruenimus. Augustin. certē sine vlla hæsitatione fatetur, consiliorum custodiam non esse finem spiritualis vitæ, sed mediū, aut instrumentum, quō assequimur finem. Et Ioannes

Aug.
in En-
chirid.
c. 121.

Cass.
coll. 1, c.
7:

Cassianus, consilia cum instrumentis alicuius artis confert, quæ non sui ipsorum gratia, sed finis artis causa parantur. Igitur ieiunia, vigiliæ, meditatio scripturarum, nuditas ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt, quia non in ipsis consistit disciplina illius finis, sed per illa peruenitur ad finem. Perfectio enim (vt optimè Thomas Aquinas an-

Perfe-
ctio
quid
sit
D. Tho.
2. q. 184
n. 1. 2 &
3.

notauit) illa est, quæ secundum naturam suam mentem nostram Deo, optimo fini coniungit, consilia verò non sunt talis nature, vt nos Deo iungant, sed vt à vinculis creaturarum, quo ad istam coniunctionem assequendam curramus, expediant. Cur namque res temporales abjicimus? ne gressus nostros ad Deum suis implicationibus teneant. Cur illecebras carnis respuimus? ne mentis aciem Deum contuentem obnubilent. Cur voluntates nostras proterimus? ne diuinæ voluntatis in nobis impletionem impediant. Cur à vino & cibis delicatis abstinemus? vt spiritualement dulcedinem domita carne sentiamus &c. Hi gressus nostri sunt, hi conatus, hi cursus, quibus in Dei imitationē currimus, quibus

quibus in Dei vnionē properamus; non ipsa vnio, quæ nos perficit, & in vera virtute consummat. Quare, si his præstitis, nec dū ad diuinam vnionē admittimur, incipiētes erimus, aut fortè proficientes, nō tamen annumerabimur sanctis atque perfectis. Perfectionis quippe natura non ab his pendet, quæ ab omnibus præstari nequeāt, cūm vniuersi (vt iam diximus) ad perfectionē inuitentur. At consilia non omnes seruare possunt &c. Igitur non est in consilijs collocata perfectio. Perfectio non est in voluntaria paupertate &c. Aliud est nos rebus abrenuntiasse terrenis, & aliud Christi imitationem induisse, & ad finem vsq; spiritualis vitæ processisse. Sine quo nemo iure vocatur perfectus. Certè Abrahamæ dictū fuit à Domino: *Ambula corā me,* *Gen. 17*
 & esto perfectus, qui perfectionē, ad quam inuitabatur, est assequutus, corā Deo ambulādo, hoc est, eum perfectè amando, vt Thomas interpretatur, & diuinæ voluntati se *D. Tho. opus. 18. c. 7.* subijciendo, licet nunquam diuitias abiecerit, nec opulentiſsimam familiam deseruerit. Et similiter alij scriptæ legis patres sanctissimi operibus, & rebus terrenis onusti, ita potuerūt currere (ô magna fortitudo!) vt ad cliuum perfectionis adscenderint. Quod non repugnare Euangelicę puritati, exempla sanctissimorum Episcoporum, atque Pontificum, Leonis, Gregorij, Ambrosij, L 3 Hila-

Hilarij, Paulini, Hildefonti, & aliorum innumerabilium satis ostendunt, qui reditu amplissimos Ecclesie possidentes, potuerunt non solum (vt Prosper ait) statum perfectionis tenere, sed etiam vitam perfectissimam conseruare. Et profecto si perfectio in voluntaria paupertate consisteret, non esset cur Dominus à suis amplius requireret. Si vis (inquit) perfectus esse, vende quæ habes, & sequere me. Hoc verbo ostendens non in dimissione temporalium, sed in sequela Christi perfectionis substantiam inueniri.

Nec etiam in castitate, aut in virginitate purissima est posita perfectionis substantia. Nam ista (vt sanctus Thomas ait) ideo commendatur, & laudabilis existimatur, quia propter contemplationem veritatis & unionem cum Deo, à iustis suscipitur, secundum illud Pauli: Mulier innupta, & virgo, cogitat, quæ Domini sunt, vt sit sancta & spiritum. Magis igitur coniunctio & imitatio Dei quæ finis est, quam castitas aut virginitas, quæ est medium, erit nostræ mentis perfectio. Et si sanè castitas esset mentis nostræ tota perfectio, ipsa sola ad placendum Deo, & eius benignum aspectum promerendum abundè sufficeret. Non tamen ita est. Nam sola, alijsque virtutibus destituta, nihili à Domino reputatur. Castitas sine charitate lampas est sine oleo, subtrahere oleum, lampas non

*Prosper. 2
de vind.
tom. 9.*

*Matth.
19.*

*D. Tho.
2. 2. q.
152. ar.
2.*

1. Cor. 7.

lucet, Tolle charitatem, castitas non placet.
 Sed *ô quàm pulchra est* (vt sapiens clamat) *ca. Sap 4.*
ista generatio cum charitate, cum illa, inquam, *1. Tim.*
 charitate, quàm describit Apostolus de cor- *1.*
 de puro, conscientia bona, & fide non ficta.
 Si ergo aliquis potest esse virgo, & superbus,
 aut charitatem non habens: & nullus potest
 esse perfectus, qui sit superbus, aut charita-
 tem non habens. Quid igitur sunt ista consi-
 lia, si cum perfectione conferantur? Sunt
 quidem in nondum perfectis validissima per-
 fectionis instrumenta, in perfectis verò inse-
 parabiles perfectionis effectus. Paupertas ve-
 rò, castitas, & obedientia, velut femina sunt
 aliarum moralium virtutum. Perfectio est,
 quæ Deo impensè placere cupiens, has tres
 virtutes immenso amore complectitur, qui-
 bus homo, & Deo maximè placet, & San-
 ctos sequitur, & Christum imitatur, & in
 dies maiorem gratiam & ampliora dona pro-
 meretur. Certus quia quo pauperior, quo cas-
 tior, & quo obedientior fuerit, eo erit san-
 ctior atque perfectior. Si perfectus est, per-
 fectum cor habeat, quod sanè immunditias
 sæculi harum trium virtutum ministerio ab-
 stergit, & se totum ad superna consideranda,
 & desideranda sustollit. Ista sunt perfecti cor-
 dis desideria, isti sunt sanctorum virorum af-
 fectus, bona temporalia in seipsis putrescentia
 contemnere, delicias carnis foetentes pes-

& in ea superna se totis votis extēdere, quorum substantia numquam perit, quorum flos nunquā excidit. Qui ergo perfectus est, hec faciat, & velut signa certissima suę perfectionis ostendat. Vbi iam inueniemus pulcherrimam perfectionis margaritam, quod & gratia sit, & consilium sit, & præceptum sit, & finis sit, ac scopus omnis gratię cūctorum consiliorum ac vniuersorum præceptorum.

Charitas à gratia separari non potest.

Hęc est charitas (ô eximia atque incredibile pulchritudo!) qua Deū propter semetipsum amamus, & propter ipsum Deū omnes fratres sine vllā exceptione diligimus. Charitas, inquam, quæ à gratia nos faciente Deo gratos numquam potest separari. Ideo autem sancti Doctores in perfectionis definitione potius charitatis quàm gratię meminere, quoniam gratia solum habet animæ essentiam perficere, & Dei participem facere; charitas verò potentiam voluntatis exornat, ad operandum benè, ac studiosè, & ita, vt opus meritorium sit, opera autem præcipuè perfectio requirit, & non ad nudam vitam animę, sicut gratię donum ordinatur. Charitati competit, quod gratia sit, quoniam eam non sterilis vulua nature peperit, sed fecundissimus spiritus sancti vterus procreauit dicente

Rom. 5. Apostolo: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Cū quilibet nostrum pars quędam Eccle-

Ecclesiae sit, charitas est, quae iungit nos Deo, tanquam omnium rerum fini; charitas est, quae nos proximis tanquam partibus copulat; si eam habeamus, omnia possidemus, illamque veluti fructum, & finem omnium operum & laborum respicimus. In ea igitur omnis nostra perfectio consistit. Finis noster in quem tendimus, Deus est, qui dicit de seipso: Ego sum alpha & omega, principium & finis. Caritas autem unit nos Deo, *Nam qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo;* iungit ergo nos ultimo fini, cui iuncti & uniti totius sanctitatis fonti, & totius iniquitatis consumptori, quid ni simus sancti atque perfecti? Audi Bernardum aperte proclamantem: iustorum animas Deo, non alio quam charitate coniungi. Iam vero (inquit) animae reditus, conuersio eius ad verbum reformandae per ipsum, conformandae ipsi; in quo? in charitate, ait enim: *Estote imitatores Dei, sicut filii charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit vos.* Talis conformitas maritat animam verbo, eum cui videlicet similis est per naturam, similem nihilominus ipsi se exhibet per voluntatem diligens sicut dilecta est. Ergo si perfecte diligit, nupit, quid hac conformitate iucundius? Quid optabilius charitate? qua fit, ut humano magisterio non contenta per temet, o anima, fiducialiter accedens ad verbum, verbo constanter inherereas,

L 5 verbum

Apo.

1.

1. Ioa. 4

Bern.

ser. 83.

in Cant.

Ephes. 5

verbum familiariter percuncteris, consule
 que de omni re quantum intellectu capi
 tantum audax desiderio. Verè spiritualis
 etique connubij contractus iste; parum
 contractus, complexus est, complexus plane
 vbi idem velle, & nolle idem, vnum facit
 spiritum de duobus. Si charitate anima De
 nubit; si charitate, non iam per alios, sed per
 seipsum ad Deum accedit; si charitate Deo
 adheret, si affectuū brachij ipsū adstringit
 & Deum (quod in ipso est) nunquam sepe
 randa complectitur, quid illi deerit, vt ad fi
 stigium virtutis, id est, ad perfectionem ab
 scenderit? Cùm ergo charitas secundum na
 turam suam, amicitia quædam sit hominis
 ad Deum, & vinculum quoddam Dei, & ho
 minis super aliquam communicationem futu
 rum; & cùm Deus sit vltimus finis homo
 nis; manifestum est, quia primam perfectio
 nis qualitatem habet, quæ est rem perfectam
 suo fini copulare, & vltimo humanæ vita
 scopo coniungere. Amor siue diuinus, siue
 angelicus, siue spiritualis, virtus vnitiua est
 superiora ad inferiorum mouens provide
 tiam, & inæqualia ad sociale communionem
 adigens. Sicut ergo nos vnit Deo, ita etiam
 proximis copulat, & ad seruandum locum
 nobis congruum in Ecclesiæ corpore, pro
 gentia nostri status, potenter impellit. A cha
 ritate perfectio dimanat, vt multitudinis cre
 dentium

dentium fit cor vnum, & anima vna. Quare
 si charitas animæ Deo comparata, gluten est
 quod eam ipsi Deo mirabiliter agglutinat; ita
 quoque proximis comparata glutinum est, &
 præcipuum, quod animam charitate illinitâ
 fratribus copulat, & quasi inseparabiliter iun-
 git. Verissimè Richardus Victorinus ait: hoc
 glutino virum virtutis, non tantum Deo vni-
 ti, sed sibi ipsi etiam & proximo. Anima itaq;
 charitate vacua, est veluti corporis pars ab
 alijs partibus præcisa & separata. Quam li-
 cèt fides sola vtecumque vniat, & membrum
 Ecclesiæ mortuum faciat; tamen (quod atti-
 net ad participationem vitæ) odium, & ma-
 la voluntas separat, & ab aliorum membro-
 rum consortio disiungit. Anima verò chari-
 tatis & sanctæ dilectionis plena, est quasi
 pars in suo loco collocata, alijs partibus iun-
 cta, optimè reliquis membris Ecclesiæ cohæ-
 rens, & cum eis vnum viuum Christi corpus,
 & quod amplius est, vnum cor & vnum spi-
 ritum efficiens. Hanc pretiosam vnitatem
 Christus à patre postulauit, cum pro suis di-
 scipulis oratione completâ, hæc verba subiū-
 git. *Non pro eis rogo tantum, sed pro eis, qui credi-
 turi sunt per verbum eorum in me, vt omnes vnum
 sint, sicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in
 nobis vnum sunt.* Vnitatem spiritualem chari-
 tatis, petit dominus, quâ vniuersi idem sen-
 tiamus, idem sapiamus, idem intelligamus,
 &

Act. 4

Richard.
de grad.
charit. c.
30.

Ioa. 17.

1. Ion. 4.

& simus in sensu, & voluntate concordat
 Qui enim manet in Charitate, in Deo manet, &
 Deus in eo. Bene atque perfectè igitur est
 animæ ornari charitate, quæ eam vivificat, &
 principio ac fini suo, scilicet Deo, & reliquis
 membris scilicet proximis, congruenter
 apteque coniungit.

Si verò perfectio est, cuius causa rei perfe-
 ctæ nihil deest, quia omnia bona necessaria
 secum affert, id ipsum habet Charitas, ut lo-
 licet mentem, quam possederit, omnibus bo-
 nis amplifcet, atque in eam cuncta dona
 caelestia & uniuersas virtutes inuehat. Sicut
 enim Reginam nobilissimam ancillæ, & pe-
 disseque comitantur, & aulicorum & nobi-
 lium turba circumdat, & nunquam in comi-
 tatam solamque relinquunt: ita charitatem
 quæ potentissima regina virtutum est, & ve-
 rè regina, quæ mentem regit, affectus go-
 bernat, desideria moderatur, actiones dirigunt,
 aliæ virtutes infusæ affectantur, spiritus lau-
 dæ dona cingunt, & spiritualia Charismata
 sepiunt. Nulla mens charitatem habitanti-
 cem habet, quæ non prudentia fulgeat, ius-
 titia resplendeat, fortitudine gaudeat, &
 temperantia voluptatibus terrenis emineat.

Rom.

13.

Si enim, qui diligit, legem impleuit, & lex sine
 omnium virtutum exercitatione impleri non
 potest; manifestum est, quia dilectionis pos-
 sessor omnes etiam virtutes possidet, & pre-
 ceptis

omnibus satisfacit. Charitas autem principium est omnium bonorum operum, quorum virtute in Deum finem nostrum dirigimur, illam verò virtutes reliquæ sequi debent, ut ipsarum ministerio singula virtutum opera suaviter præstet. In quam sententiã rectè dixit Augustinus: Sicut radix omnium malorum est cupiditas; ita & radix omnium bonorum est charitas. Totam magnitudinem & latitudinem diuinorum eloquiorum possidet charitas, qua Deum, proximumq; diligimus. At Charitas non solas virtutes omnes habet cõmites, sed dona quoq; spiritus sancti menti inseparabiliter tribuit. Sed quid mirum, si habenti charitatem omnes virtutes, & omnia dona non defunt, cui vel ipse Deus (ô res admirabilis, & omni stupore digna!) incola, & habitator non deficit? *Si quis diligit me (ait) sermonem meum seruabit, & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansione apud eum faciemus.* Quid est, pater meus diliget eum, nisi ei hoc bonum præstantissimum volet, & misericorditer tribuet, ut adoptione sit Filius Dei? nam quotquot fide viuã, & charitate informata receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Et quid est, ad eum veniemus, nisi pater & ego, & Spiritus sanctus hunc à nobis dilectum gratia donabimus, donis ornabimus virtutibus cohonestabimus, & sæpe in eo, tãquam in filio mirabilia operabimur?

Chariti-

*Aug.
ser. 9.
de temp.*

1oa. 14.

*Bern. de
diligen-
do Deo.*

Charitas amicitia, cui soli vera & propria
charitatis virtutis Theologicę natura com-
petit, ea est, qua Deum, non iam nobis
propter nos, sed propter seipsum, & proprie-
tatem suam bonitatem diligimus. Scitè namque
dixit Bernardus: non sine premio diligitur
Deus, & si absque præmij intuitu diligendi-
fit. Vacua namque vera charitas esse non po-
test, nec tamen mercenaria est. Quippe non
quærit quæ sua sunt. Verus amor seipso con-
tensus est. Habet præmium, sed id quod
amatur. Nam quidquid propter aliud amatur
videaris, id planè amas, quo amoris finis
pertendit, non per quod tendit. Paulus non
euangelizat, ut comedat, sed comedit, ut eu-
angelizet, eò quod amet, non cibum, sed
Euangelium. Verus amor præmium non re-
quirit, sed meretur. Præmium sane, nec deum
amanti proponitur, amanti debetur, perse-
ueranti redditur. Vocatur autem charitas am-
icitia, quia vera amicitia est, qua homo non
alterius cuiusvis hominis, sed ipsius Dei ami-
cus efficitur. Si amicitia est amor, non fir-
tim dissolubilis, sed continuus, ac perseve-
rans. Amicitia est amor mutuus quo duo
mici se inuicem diligunt, & mutua est dilec-
tio charitatis, impossibile est enim ab ho-
mine Deum diligi, quin à Deo ipse homo di-
ligatur, cum vox summę veritatis sit: Qui
diligat me, diligetur à patre meo, & ego dilige-
gam

Iohn. 14

gam eum, & manifestabo ei meipsum. Amat
 & Deus hominem propter ipsum hominem,
 vt in eum sua bona conferat, suę misericor-
 dia diuitias effundat. Si verò tandem amor
 Dei erga nos, nequaquam in nobis sistit, sed
 in Deum ipsum refunditur, qui sicut omnia
 propter seipsum operatus est; ita vniuersa
 propter semetipsum amore prosequitur. Hac
 est autem hominis natura, vt totus in Deum
 auctorem suum referendus sit, hæc eius sum-
 ma perfectio, vt in finem, cuius gratia condi-
 tus est, sit Dei amore reuocandus. Amicitia
 bona amico vult, quia semper inuenitur cum
 benevolentia coniuncta, & Charitatis hoc
 proprium est, vt Deus nobis, & nos Deo,
 non solum vera, sed ingentia bona velimus.
 Ille, cuius amor efficax & operatorius est,
 maxima bona nobis amicis suis vult, gra-
 tiam, virtutes, dona, & ea volendo operatur
 in nobis. Et nos, quorum amor comparatio-
 ne Dei vsq; ad effectum extendi non potest,
 saltem volumus, vt Deus suum esse habeat,
 suas infinitas perfectiones possideat, & de
 hoc sepius cum ingenti cordis exultatione
 gaudemus dicēdo: Gaudens gaudebo in Do-
 mino, & exultabit anima mea in Deo meo.
 Bonę sunt gratię, bonę sunt virtutes, bona
 sunt omnia dona Dei: sed vos emulamini do-
 norum optimum, quod reuera non est aliud
 nisi charitas, qua Dei amici reddimur, qua
 diui-

Isa. 61.

1. Cor.
12.

diuinum amorem, & erga nos benevolentiam promeremur. Vbi igitur perfectionem reperimus, nisi in amicitia Dei? Perfectionis ergo natura in charitate efficiente consistit. Nam aliquis perfectus est, quia maiori fidelitate conatu, ex charitate mandata vniuersa custodit, purius viuit, & accuratius in omnibus diuinæ se accommodat voluntati; tantum enim diligit quisque, quantum in virtutibus, & charitate fundatus fuit, & in seruandis mandatis fidelis habetur. Ecclesia quidem ita sentit, & perfectionem ex mentis puritate, tribulationum sustentia, & bonorum operum continuata serie coniecit: illum perfectum & sanctum prædicat, quem sancta opera, & viles labores exornant. Origenes illud Cantorum explicans, secundum versionem septuaginta virorum: *Rectitudo dilexit te*, eam charitatem nomine perfectionis nobilitat, quæ in nos omnem puritatem inferat, omnem æquitatem afferat, & nullam iniquitatem admittat. Sed quis est iste charitatis gradus, qui ad rationem usque perfectionis accessit, & nomine perfectionis dignus censetur? Hoc opus, hic labor est. Non possumus nos aliquem charitatis gradum signare ac verbis exprimere, citra quam iustus imperfectus sit, & in quo, aut ultra quem iam sit vocandus sanctus atque perfectus. Licet enim fortassis sit aliqua charitatis mensura

Orig.
Hom.
in Cant.
1.

mensura, magna quidem in se, sed minima
 inter amoris gradus, qui sufficiant cor huma-
 num omnino componere prout hæc vita
 fert, & affectus comprimere, & hominem in
 virtutum exercitatione perficere, citra quam
 homo, neque constanter malum fugiat, nec
 affectus moderatos habeat, nec virtutes ex-
 erceat, nec mentē iugiter Deo adherentem
 possideat: (quod ad habendam perfectionē
 necessarium est) tamen hanc mensuram in-
 tellectus humanus non callet, neque in se-
 ipsa, sed tantum per effectus agnoscit. In o-
 pibus animæ nemini mortalium datum est,
 ita status & qualitates iustorum metiri, ut
 quisque verè dicat: qui habuerit hanc chari-
 tatis mensuram, erit perfectus, & qui ad eam
 non peruenerit, non erit perfectus; sed hoc *Psalm.*
 Deus, qui numerat multitudinem stellarum, *146.*
 & omnibus eis nomina s̄ vocat, sibi ipsi co-
 gnoscendum reseruauit; ille solus est, qui sic-
 ut charitatem facit, & mentibus iustorum
 infundit; ita optimè nouit, quæ charitatis
 mensura, quemlibet hominem optimè mo-
 derabitur & ad perfectionem adducet. Nec
 etiam sciemus aliquam maximam chari-
 tatis mensuram cognoscere, quam viri iu-
 sti in hac vita possint assequi, & maio-
 rem aliam non possint adipisci. Usque ad
 mortem ergo possunt in melius mutari, &
 maiorem virtutem, puriorem vitam, &

M subli-

178 P. ALVAREZ DE PAZ
sublimiorem charitatis perfectionem con-
quirere.

C A P. XXIII.
*Quæ charitas sit perfectio, & de quatuor
fructibus perfectionis.*

Illud certè colligimus, charitatem illam,
quæ hominem omnino rectificet, sensus
moderetur, affectus componat, potentias
ordinet, vires dirigat, & in prosperis, & ad-
uersis, sui, & omnium rerum mundanarum
contemptorem faciat, & Dei solius, aut eo-
rum quæ ad Deum referuntur, desideria sus-
cendat, beatum eum in hac vita, id est, perfectum
efficere. Hanc charitatem, qui in aliquo gra-
du possederit, perfectus est, & qui in minori
gradu minus, qui verò in maiori gradu, est
magis perfectus. Gratia quippe & charitas
gloriæ semina sunt, ut iuxta virtutem semina-
ris, aut minima gloriæ arbor, aut maior, aut
procera consurgat. An non, cum semen ole-
æ terræ committis, paruum olus gignitur,
& cum talem cedri seris, cedrus magna pro-
ducitur? ita si parum habueris charitatis,
modicam gloriam colligis; & si multum ac-
quisieris charitatis, magnam gloriam & fe-
licitatem consequeris. Præclare enim dicit
Bernardus, sanctissimum patriarcham Bene-
dictum laudans: Omnino valde potens est
in